

Yasser Arafat, a l'esquerra, i Ehud Barak, a la dreta, el 9 de novembre de 1999, al Congrés Socialista Internacional celebrat a París. Tot sembla indicar que l'any 2000 serà el de l'estat per als àrabs palestins.

L'estat 189

Congelat el procés de pau amb Síria per la mort de Hafiz al-Assad, tota l'atenció se centra en els palestins, que a la tardor volen proclamar un estat, encara que les fronteres quedin pendents pel segle XXI.

Els comitès central i executiu de l'OAP es reuniran els pròxims dies 28 i 29 a Gaza, sota la presidència de Yasser Arafat, per refermar el compromís de proclamar l'estat de Palestina enguany, "hi hagi o no un acord previ amb Israel", segons l'expressió sense dia concret que li agrada utilitzar últimament al president de l'Autoritat Palestina, Yasser Arafat.

Arafat es dona així un marge de dos mesos més en previsió del retard garantit que hi haurà en les negociacions finals amb Israel. I per bé que encara parla del 13 de setembre —setè aniversari de la firma dels acords de pau d'Oslo—, ara s'hi refereix com a la data límit per

tancar un acord definitiu amb Israel, mentre que ja ha començat a fer circular la del 15 de novembre —dotzè aniversari de la declaració d'independència de Palestina a Alger, en plena *intifada*— com el dia simbòlic per a la proclamació solemne de l'estat de Palestina, que seria el membre número 189 de l'ONU.

Tot sembla indicar, doncs, que l'any 2000 serà, en definitiva, el de l'estat per als àrabs palestins, 52 anys després que la mateixa ONU dividís el mandat britànic de Palestina en un estat jueu, el que es va proclamar com a Israel el mateix 1948, i un de palestí, que encara no ha existit mai. Curiosament, però,

aquesta nova Palestina sembla que tampoc no podrà delimitar unes fronteres a falta d'acords concrets, igual que Israel mai no ho ha fet amb les seves.

Ben Gurion, el primer ministre que va llegir la declaració d'independència d'Israel, en cap moment no va parlar de demarcacions, confiat com estava que els seus tancs arribarien més enllà de les línies marcades per l'ONU. Des d'aleshores, Israel no ha tingut fronteres ni proclamades ni internacionalment reconegudes amb els ciutadans palestins.

Ara li tocarà utilitzar aquesta estratègia a Arafat. El president palestí no confia a enviar els tancs

ROSANNA PUCHADES

més enllà de la seva autonomia, que serà on podrà proclamar l'estat. En primer lloc perquè no en té, de blindats, però a més la seva posició és tan feble políticament i econòmicament que ha de comptar d'una manera o d'una altra amb el vist-i-plau d'Israel pel neixement d'aquesta Palestina que es preveu mínima. I aquesta serà la qüestió que s'haurà de dilucidar en el tram de les negociacions presumptament finals que s'estan duent a terme als Estats Units amb la mediació activa de l'administració nord-americana.

Totes dues parts comencen ja a percebre com un triomf necessari el tancament d'un acord que pugui donar pas a l'estat de Palestina d'una manera ordenada. Però cap dels dos bàndols no pot fer –i menys en qüestió de mesos– les concessions necessàries per arribar a delimitar-lo amb unes fronteres consensuades, estables i definitives, sobretot pel que fa a la capital doblement reivindicada: Jerusalem. El que s'entrevé, doncs, és una solució construïda sobre les febleses de cada part que farà de la necessitat virtut.

El malalt palestí. Arafat està malalt. Sap –ell mateix ho ha dit– que no li queden molts anys de vida, i vol deixar com a llegat allò pel que ha lluitat durant mig segle: un estat de Palestina, sigui quin sigui. Disposa d'entre tres i cinc mesos per ajuntar tant de territori com pugui i fer-ne un país independent. No sembla disposat a esperar-se més, però no obtindrà ni el que fóra just ni el que voldria: un estat amb tots els territoris que Israel va ocupar el 1967 als palestins i dels quals se n'hauria de retirar d'acord amb les resolucions 242 i 338 de l'ONU, que inclouen Jerusalem Oriental, a més de Cisjordània i de Gaza.

Les anomenades negociacions per a l'estatut final tot just van començar el novembre i en deu mesos no és previsible que es tanquin tots els capítols que ni es van poder abordar durant els primers sis anys de converses de pau: fronteres, assentaments, refugiats, recursos naturals i Jerusalem. Es tracta del nu-

FONT: Jan de Jong, Le Monde Diplomatique

cli més explosiu d'aquest conflicte centenari i no es podrà desactivar en unes setmanes.

El mateix Shlomo Ben Ami, el ministre israelià encarregat ara d'aquestes negociacions finals, em va dir durant una entrevista ja fa dos mesos que, encara que no seria desitjable, era probable que s'hagués d'arribar a un acord amb els palestins que els permetés proclamar un estat sense tancar els temes de Jerusalem i dels refugiats com a mínim. Cal afegir que ja és molt suposar que d'aquí a setembre aconseguirà amb el seu col·lega

palestí, Ahmed Qorei, un acord final en les altres dues carpetes clau, que estan íntimament relacionades: fronteres i assentaments.

A hores d'ara tot sembla indicar que més aviat es podria optar per un contradictori "estatut final provisional", segons el qual el govern israelià donaria tant com els permetessin les seves forces malmeses i l'Autoritat Palestina ho acceptaria a canvi de deixar una porta oberta a futures negociacions, ja més formals, entre dos estats.

Arafat sembla que hauria d'acceptar instal·lar la seva capital a la

Imatge de la retirada dels soldats israelians del Líban, el 24 de maig de 2000. Acabaven aquí 22 anys de l'aventura militar israeliana més impopular, una ocupació que havia costat les vides de prop d'un miler de soldats.

localitat d'Abu Dis, un quilòmetre a l'est de la mesquita d'Al Aqsa que està a Jerusalem Oriental. Abu Dis ja ha estat transferit a l'Autoritat Palestina i el primer ministre israelià, Ehud Barak, s'ha pogut excusar davant la seva oposició argumentant que, malgrat formar part de l'àrea de Jerusalem, aquesta població no s'ha integrat mai en el seu terme municipal.

Més enllà de la qüestió de la capitalitat, el tema de les fronteres podria tancar-se amb una cessió a l'estat palestí de fins el 80% de Cisjordània, el doble del què ara controla l'Autoritat Palestina. La resta se l'annexionaria Israel *de facto*, aprofitant que són les zones on hi ha els principals assentaments, els més poblats, que són també els més propers a la Línia Verda de 1967: Ariel al nord, Maale Adumim, a l'est de Jerusalem, i Gush Etzion al sud. A la vall del Jordà, que fa frontera amb Jordània, s'haurà de veure si s'hi desplega la policia palestina i, per tant, si forma part de Palestina immediatament, o si s'hi aplica una moratòria de deu anys, com s'ha començat a proposar.

Pel que fa als refugiats, és la qüestió més verda. Són uns tres milions i mig de palestins. Israel no acceptarà de cap manera el seu retorn i sembla decantar-se perquè

Els tres milions i mig de refugiats és la qüestió més verda. Israel no acceptarà el seu retorn, i vol una compensació econòmica a canvi.

una conferència internacional estableixi uns criteris i uns fons per a una compensació econòmica. Però aquí Arafat tampoc no voldrà acceptar-ho com una solució definitiva. Una cosa és que el president palestí arribi a conformar-se provisionalment amb el que pugui obtenir ara; una altra molt diferent seria que firmés acords definitius pels temes més delicats on s'hi enterrarien la major part de les reivindicacions històriques palestines i s'hipotecaria el benestar de les futures generacions.

Equivaldria a firmar la seva pròpia sentència de mort i la de l'Autoritat Palestina perquè provocaria una revolta popular segura ja que llançaria la immensa majoria dels

palestins als braços de l'oposició islamista, que qüestiona de sempre el poder de Iàsser Arafat i advoca per l'enfrontament directe contra Israel.

El ferit israelià. La malaltia física d'Arafat no pesarà més en el futur de les converses que les ferides polítiques de Barak. El primer ministre israelià les ha de tenir molt en compte perquè són profundes, sobretot des que fa dues setmanes l'oposició de dreta i d'extrema dreta li van plantar cara amb èxit per primera vegada en onze mesos de govern.

El fet és que van aconseguir l'aprovació del parlament per fer el primer pas, que podria conduir a la convocatòria d'eleccions anticipades. I la moció va passar amb els vots del segon partit de la coalició governamental, els ultraortodoxos del Shas, que van voler ensenyar a Barak fins a quin punt depèn dels seus 17 diputats en un xantatge clar destinat a aconseguir més diners per la seva xarxa educativa.

Les eleccions encara no estan a la vista, però Barak, que volia cessar els ministres del Shas, es va empassar l'orgull, i ha intentat evitar la descomposició de la coalició perquè no vol enfrontar les converses finals amb els palestins en la situació que es trobava Rabin abans de ser assassinat: amb una majoria mínima laica al parlament i encara depenent del suport de deu diputats àrabs israelians. Una majoria temptadora per a l'extrema dreta i per al moviment de colons, que l'acusarien immediatament de posar-se en mans dels àrabs per "vendre terra israeliana", és a dir, per fer concessions territorials a Arafat. L'acusació, recordem-ho, va justificar un clima de linxament polític contra Rabin que va acabar en el magnicidi, aquest novembre farà justament cinc anys.

Ara per ara, Barak manté que no convocarà eleccions encara que el Shas passi a l'oposició com ha amenaçat durant tota la setmana passada —i potser ja ho ha acabat fent mentre aquest article estava a impremta, diumenge, 18 de juny—. Sigui com sigui, no hi ha dubte que la seva imatge de fermesa ha que-

dat tocada per aquest desafiament. El primer ministre, que ja ha estat repetidament amenaçat de mort, haurà d'anar amb peus de plom en aquest tram final de les converses amb els palestins i haurà de mesurar molt bé qualsevol concessió. Però el que és més greu és que a més haurà de gastar bona part de les seves energies i de les del seu número dos, el negociador Shlomo Ben Ami, per mantenir un mínim d'ordre en aquest front intern que se li ha obert. Hauran de negociar, doncs, a dues bandes simultànies i sota pressions contradictòries.

La bona notícia per Barak és que la seva popularitat és molt alta, sobretot perquè ha complert, fins i tot abans d'hora, la promesa electoral número u que va fer durant la campanya de l'any passat pel que fa al procés de pau. "Els nois han tornat a casa", va anunciar, cofoi, el 24 de maig, quan l'últim soldat israelià acabava de creuar la frontera amb el Líban. Acabaven aquí 22 anys de l'aventura militar israeliana més impopular, una ocupació que havia costat les vides de prop d'un miler de soldats.

Des d'aleshores, aquesta frontera ha estat en calma i, de moment, s'han desmentit els temors dels que pensaven que les guerrilles libaneses aprofitarien la proximitat per atacar el nord d'Israel. El Hezbollah, l'enemic més letal de l'estat jueu, patrulla ara a pocs metres dels guardes de frontera israelians, però a part d'alguna pedra i molts insults no hi ha hagut incidents més importants. La mort sobtada el dia 10 del president de Síria, Hafiz al-Assad, que havia sabut fer la guerra a Israel a través dels xiïtes libanesos, donarà prou feina interna als líders sirians per recompondre el seu règim sense provocar el veí jueu. Damasc en tindrà prou amb vetllar el mort els pròxims mesos, una circumstància que incentivarà Barak a aconseguir un acord, encara que sigui parcial, amb els palestins. Compliria així una segona promesa electoral i potser seria un bon moment per convocar eleccions anticipades que esdevindrien tot un referèndum.

Joan Roura

El mort siria

Ningú no sap exactament qui és Baixar al-Assad, l'hereu d'una república tan hermètica com autocràtica, tocada per la síndrome monàrquica que li va imprimir el seu pare, el totpoderós "Lleó de Damasc", president vitalici i aspirant a perpetuar-se després de mort a través dels seus fills.

En trenta anys, Hafiz al-Assad havia fet d'un país pobre, despoblat i inestable una autèntica potència política regional a base de reprimir qualsevol dissidència, d'utilitzar l'aliança amb l'URSS, i de fer jugar en benefici propi els grups terroristes més diversos. Ara és absurd atribuir al seu successor de 34 anys, com molts han fet aquests dies, una ànsia de lluitar contra la corrupció del règim, sobretot perquè intenten demostrar-ho parlant d'una presumpta campanya de neteja que ell hauria liderat en vida del seu pare. Hafiz al-Assad mai no va delegar cap poder en ningú i si el maig va apartar diversos dignataris, començant pel primer ministre Mahmud al-Zohbi, que acabaria suïcidat, cal atribuir-ho més aviat a una purga per facilitar la successió. Una neteja de les que últimament havien caracteritzat el règim, com l'atac militar contra el palau del germà del president, Rifaat al-Assad, a Latakia, per deixar-li clar que per més que conspirés, i per bé que ell encara ho intenta des de l'exili, mai no serà el cap de l'estat siria.

A Baixar no se li coneix una tendència que es pugui contrastar, més enllà del que n'han dit els mitjans oficials i d'alguns comentaris escoltats a dignataris estrangers, com el del també jove rei de Jordània, que el va qualificar d'home de la "generació Internet", com ell mateix. Oftalmòleg de carrera, ara ja és cap de les forces armades des de l'endemà de la mort del seu pare, i serà president a partir del referèndum que el parlament convocarà en la sessió de diumenge que ve.

Costarà mesos distingir el seu propi perfil. Primer haurà de ser capaç de fer-se fort en els tres pilars del règim: la minoritària comunitat alauïta que domina el poder, l'exèrcit, i el partit únic, el Baas, per aquest ordre. A partir d'aquí, si aconsegueix l'hegemonia com el seu pare, és quan haurà de triar entre l'atrinxerament del progenitor o l'obertura que necessita un país arruïnat per més de 20.000 milions de dòlars de deute extern. Una obertura econòmica que comportaria a mig termini una liberalització i l'acostament cap a occident, però també un canvi d'estratègia regional que el duria a tancar el procés de pau amb Israel a canvi del Golan. Dues evolucions que acabarien amb el règim modelat per Hafiz al-Assad, basat en l'estratègia de l'enemic exterior. Però seria un pas valent, tant que ni el "Bismark del Pròxim Orient" no es va atrevir a fer-lo. **J. R.**